

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

09.10.2020. Nr. 1.7-2/1079

Uz 04.09.2020. Nr.3.13-7/2020/5335N

Ekonomikas ministrijai

Par līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā

Konkurences padome (turpmāk - KP) ir saņēmusi Ekonomikas ministrijas (turpmāk – EM) vēstuli, kurā lūgts KP sniegt viedokli par EM veikto līdzdalības izvērtējumu SIA „Latvijas nacionālais metroloģijas centrs” (turpmāk – LNMC) un tai pievienoto informatīvā ziņojuma „Par valsts līdzdalības saglabāšanu LNMC” projektu (turpmāk – Informatīvais ziņojums) un Informatīvā ziņojuma pielikumu Nr.1.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka EM ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, KP sniegs viedokli (atzinumu) par EM veiktā izvērtējuma atbilstību VPIL 88.panta noteikumiem.

No Informatīvā ziņojuma satura secināms, ka LNMC ir akreditēta atbilstības novērtēšanas institūcija, kura ir tiesīga sniegt metroloģiskos pakalpojumus reglamentētās un nereglamentētās metroloģijas jomās un ir uzskatāms par lielāko metroloģijas pakalpojumu sniedzēju Latvijā, kura tirgus daļa aizņem vairāk kā 1/3 no visa metroloģijas pakalpojumu tirgus.

LNMC darbības jomas ietver metroloģisko pakalpojumu sniegšanu šādās pakalpojumu grupās:

- 1) valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu verificēšana un kalibrēšana;
- 2) mērīšanas līdzekļu kalibrēšana un elektropreču testēšana;
- 3) elektropreču sertificēšana.

Tāpat LNMC no 01.01.2016. ir deleģēts pildīt Nacionālās metroloģijas institūcijas funkcijas un uzdevumus:

- 1) nodrošināt fizikālo lielumu mērvienību etalonu bāzi un mērvienību reproducēšanu;

- 2) apstiprināt nacionālos mērīšanas līdzekļu tipus un reģistrēt tos valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā;
- 3) veikt valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu atbilstības novērtēšanas procedūras;
- 4) sniegt kalibrēšanas pakalpojumus;
- 5) sadarboties ar citu valsts metroloģijas organizācijām;
- 6) iesaistīties starptautisko metroloģijas organizāciju darbā.

Lielāko daļu (76,12%) sastāda verificēšanas pakalpojumi, kas ietver gan pirmreizējo, gan atkārtoto verificēšanu. Savukārt kalibrēšanas pakalpojumi sastāda 22,65% no kopējiem LNMC sniegtajiem metroloģijas pakalpojumiem.

Ir jomas, kurās metroloģiskos pakalpojumus sniedz tikai LNMC, kā arī jomas, kurās metroloģisko pakalpojumu piedāvājuma tirgus nav piesātināts¹ – attiecīgās metroloģijas pakalpojumu jomā darbojas ne vairāk kā trīs komersanti. EM ieskatā iepriekš minētā situācija ir izskaidrojama ar to, ka konkrēto pakalpojumu sniegšana ir nerentabla vai prasa lielus tehnoloģiskos un finansiālos ieguldījumus. Par pietiekamu tirgus piedāvājumu varētu uzskatīt tādās pakalpojumu jomās kā ūdensskaitītāju, manometru, siltumskaitītāju un atsevišķās masas mērījumu verificēšana.

Ņemot vērā, ka LNMC komercdarbība šobrīd netiek finansiāli atbalstīta no valsts puses², LNMC nerentablie pakalpojumi tiek finansēti no ienākumiem, kuri tiek gūti no ienākumus nesošajiem pakalpojumiem.

Attiecībā uz komersantu un to pārstāvošo biedrību viedokli par LNMC darbību konkrētajā tirgū, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK) ir norādījusi, ka šobrīd nav nepieciešama valsts līdzdalības pārtraukšana LNMC. Pārtraucot valsts līdzdalību kapitālsabiedrībā, teorētiski var veidoties situācija, kad kādas reglamentētas metroloģijas jomas pakalpojumi vairs nav pieejami. LTRK ieskatā būtu nepieciešams izvērtēt LNMC darbība tajās nozarēs, kurās LNMC nav vienīgais tirgus dalībnieks. Attiecībā uz valsts līdzdalības pārtraukšanu jomās, kurās LNMC ir vienīgais pakalpojumu sniedzējs, LTRK ieskatā šobrīd ir grūti prognozēt tirgus pašregulācijas iespējas, jo ar valsts līdzdalību tiek novērsta tirgus nepilnība un nav nepārprotami skaidrs, ka, pārtraucot valsts līdzdalību, tiktu stiprināta konkurētspēja un veicināta labvēlīgas uzņēmējdarbības vides attīstība.

Attiecībā uz komersantu viedokļiem par valsts līdzdalības saglabāšanu LNMC, Informatīvajā ziņojumā norādīts, ka komersantu sniegtie viedokļi nav tik viennozīmīgi.

Ievērojot minēto, EM ieskatā pastāv pamats secināt, ka LNMC komercdarbība atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktam un valsts līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama.

KP minētajam EM apgalvojumam piekrist tikai daļēji. KP, izvērtējot Informatīvajā ziņojumā un tā pielikumā Nr.1 norādīto informāciju, atzīst, ka pakalpojumi, kurus sniedz tikai LNMC, piemēram, neautomātisko svaru kalibrēšana (līdz 200t), būtu atzīstami par tādiem, kuri tiek sniegti tirgus nepilnības apstākļos un to sniegšana ir atbilstoša VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktam.

Vienlaikus, saskaņā ar Informatīvā ziņojuma pielikumā Nr.1 norādīto informāciju, pastāv virkne pakalpojumu, kurus sniedz arī citi tirgus dalībnieki. EM Informatīvajā ziņojumā nenoliedz, ka ar konkrēto pakalpojumu sniegšanu netiek novērsta tirgus nepilnība, tās ieskatā minēto pakalpojumu sniegšana ir attaisnojama ar to, ka ar ienākumus gūstošo pakalpojumu sniegšanu tiek finansēti LNMC sniegtie nerentablie pakalpojumi, kuri citstarp ietver pakalpojumus, kurus LNMC sniedz tirgus nepilnības apstākļos kā vienīgais tirgus dalībnieks.

Līdz ar to pastāv iespēja, ka LNMC, nesniedzot peļņu nesošos pakalpojumus, kurus sniedz arī privātie tirgus dalībnieki, nespētu līdzšinējā apjomā sniegt pakalpojumus, kuri tiek

¹ Saskaņā ar EM aplēsēm 48% tirgus nav piesātināts, proti, attiecīgajās metroloģijas pakalpojumu tirgus jomās darbojas ne vairāk kā trīs komersanti (ieskaitot LNMC).

² Izņemot daļā par LNMC deleģēto Nacionālās metroloģijas institūcijas funkciju un uzdevumu izpildi. Minētajam pakalpojumu segmentam tiek piešķirts valsts budžeta finansējums.

sniegti tirgus nepilnības apstākļos, kas savukārt nopietni apdraudētu konkrēto pakalpojumu pieejamību Latvijas teritorijā.

Nemot vērā, ka nav vēlama publiskas personas kapitālsabiedrības pakalpojumu sniegšana, kura nav attaisnojama ar kādu no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnosacījumiem, KP ieskatā EM būtu nepieciešams papildināt esošo izvērtējumu ar informāciju par to, cik izmaksātu LNMC sniegtie pakalpojumi un cik liels būtu iztrūkstošā finansējuma apmērs, ja LNMC nodrošinātu tikai tos pakalpojumus, kurus nenodrošina citi tirgus dalībnieki, kas attiecīgi ļautu izvērtēt LNMC sniegto pakalpojumu, kurus sniedz arī privātie tirgus dalībnieki un attiecībā uz kuriem nav konstatējama tirgus nepilnība, sniegšanas pārtraukšanas ietekmi uz peļņu nenesošu pakalpojumu pieejamību.

KP ieskatā Informatīvo ziņojumu ir nepieciešams papildināt arī ar konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kas ietvertu detalizētāku LNMC sniegto pakalpojumu cenu politikas izvērtējumu, lai novērstu risku, ka atsevišķiem pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem pastāv konkurence, cenas varētu būt noteiktas neatbilstoši pakalpojuma izmaksām.

Tāpat KP ieskatā LNMC pirms savas saimnieciskās darbības paplašināšanas, uzsākot sniegt jaunus pakalpojumu veidus, ir jāveic paredzētās rīcības juridiskais un ekonomiskais izvērtējums, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējums, atbilstoši VPIL 88.panta noteikumiem, tādējādi novēršot likumam neatbilstošu saimnieciskās darbības paplašināšanu.

Ar cieņu
priekšsēdētājs

J. Gaiķis